

Kooskõlastustabel

I KOOSKÕLASTUSRINGI TAGASISIDE

Audiitorkogu	Märkused nr 1–6
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Märkused nr 7–11
Eesti Raamatupidajate Kogu	Märkused nr 12–16
Eesti Tööandjate Keskliit	Märkus nr 17

Nr	Märkused	Arvestatud/ Mittearvestatud/ Teadmiseks võetud	RAM märkused
Audiitorkogu			
1	<p>Audiitorkogu peab vajalikuks rõhutada, et senise regulatsiooni rakendamiseks on nii kutseühendus kui ka audiitorid teinud märkimisväärseid ajalisi, sisulisi ja rahalisi investeeringuid. Eestis on 97 kestlikkusvandeaudiitori kutsega isikut, kes omandasid kvalifikatsiooni olukorras, kus kehtiv regulatsioon nägi ette kestlikkusaruandluse ja selle audiitorkontrolli oluliselt laiemat rakendumist.</p> <p>Kestlikkusvandeaudiitori kutse omandamine eeldas ulatuslikku täiendõpet ning uute standardite, õigusnormide ja kindlustandvate töövõtude metoodika omandamist. Sellega kaasnes nii audiitorite märkimisväärne isiklik ajakulu ja rahaline panus kui ka Audiitorkogu investeeringud kutseala arendamisse, sealhulgas koolitusprogrammide ja juhendmaterjalide väljatöötamisse.</p> <p>Eelnõu tulemusel väheneb kohustusliku kestlikkusaruandluse audiitorkontrolli praktiline rakendusala väga olulisel määral. See tähendab, et suure osa kestlikkusvandeaudiitorite tehtud investeeringute praktiline väärtus väheneb märkimisväärselt ning paljudel juhtudel sisuliselt kaob. Audiitorkogu hinnangul ei ole see hea õigusloome praktika. Kui turuosalisi suunatakse lühikese aja jooksul tegema mahukaid ettevalmistusi ning seejärel muudetakse regulatsiooni selliselt, et omandatud kvalifikatsiooni kasutusvõimalus väheneb väga kitsaks, kahjustab see õiguskindlust ja usaldust regulatiivse keskkonna stabiilsuse vastu.</p>	Arvestatud	Seletuskirja täiendatud. on

	<p>Palume täiendada mõjuanalüüsi osas, mis käsitleb audiitorite ja Audiitorkogu poolt kestlikkusvandeaudiitori kutsekvalifikatsiooni omandamiseks ja rakendamiseks tehtud investeeringuid ning nende investeeringute praktilise väärtuse vähenemist.</p>		
2	<p>Seletuskirjas on märgitud, et kestlikkusaruande esitamise kohustusega ettevõtjate arv väheneb seniselt ligikaudu 200 ettevõtjalt ja grupilt ligikaudu 10 ettevõtja või grupini. Samuti on hinnatud, et kestlikkusaruande audiitorkontrolli turumaht võib väheneda 10 kuni 15 miljonilt eurolt ligikaudu 1 kuni 1,5 miljonile eurole ning teenust võivad tulevikus osutada kuni kümnekond vandeaudiitorit, kes on koondunud peamiselt kolme suuremasse rahvusvahelise taustaga audiitorettevõtjasse. Audiitorkogu hinnangul on tegemist olulise mõjuga audiitorteenuse turu toimimisele. Teenuse sedavõrd tugev kontsentreerumine võib mõjutada nii teenuse kättesaadavust, konkurentsi kui ka hinda. Eraldi tähelepanu vajab avaliku huvi üksuste olukord, kellele kohalduvad audiitorteenuse tellimisel rangemad sõltumatuse ja rotatsiooni nõuded. Kui teenuseosutajate ring jääb väga kitsaks, võib see praktikas raskendada sobiva ja sõltumatu audiitorettevõtja leidmist.</p> <p>Lisaks võib kohustuslike töövõtude arvu oluline vähenemine piirata enamiku kestlikkusvandeaudiitorite võimalusi omandatud pädevust praktikas säilitada ja arendada.</p> <p>Kestlikkusteabe usaldusväarsus jääb samas ka edaspidi oluliseks nii kapitaliturgude, finantseerijate kui ka väärtusahelate toimimise seisukohalt. Seetõttu on oluline hinnata, kuidas säilitada kutsealal piisav kompetentsibaas ka vähenenud turumahu tingimustes.</p> <p>Palume seletuskirja täiendada analüüsiga, kuidas mõjutab eelnõu kestlikkusaruande audiitorkontrolli teenuse kättesaadavust, konkurentsi, sõltumatuse nõuete praktilist täitmist ning kestlikkusvandeaudiitorite pädevuse säilimist, eriti avaliku huvi üksuste puhul. Samuti palume kaaluda turu toimimise jälgimise vajadust pärast muudatuste jõustumist ning võimalusi soodustada omandatud pädevuse kasutamist vabatahtliku kestlikkusaruandluse, väärtusahela teabe usaldusväarsuse hindamise ning muude seotud kindlustandvate või nõustavate töövõtude raames.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.

3	<p>Eelnõu kohaselt on vandeaudiitoril õigus ja kohustus anda kestlikkusaruande audiitorkontrolli aruanne ka juhul, kui väärtusahelasse kuuluv kaitstud ettevõtja esitab üksnes vabatahtliku standardi kohase teabe. Audiitorkogu peab vajalikuks, et seletuskirjas oleks selgelt eristatud vandeaudiitori kohustus töövõtu tulemusel aruanne välja anda ning vandeaudiitori kutsealane hinnang aruande sisule ja järeldusele. Kaitstud ettevõtja õigus piirduda vabatahtliku standardi kohase teabega ei välista, et vandeaudiitor peab töövõtu käigus hindama kogutud tõendusmaterjali piisavust ja asjakohasust ning tegema järelduse kooskõlas kohaldatavate kutsetegevuse standarditega. Palume seletuskirjas täpsustada, et kõnealune säte ei muuda vandeaudiitori kutsetegevuse standarditest tulenevaid kohustusi tõendusmaterjali hindamisel ega järelduse kujundamisel. Vandeaudiitori aruande sisu kujuneb jätkuvalt töövõtu asjaolude, kogutud tõendusmaterjali ja kohaldatavate standardite alusel.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.
4	<p>Paragrahvi 32 täiendatakse lõikega 4² järgmises sõnastuses: „(4²) Finantsvandeaudiitori kutse äravõtmisel või selle kaotamisel võetakse ära või kaotatakse ka kestlikkusvandeaudiitori kutse selle olemasolu korral.“ Selguse huvides palume seletuskirjas täpsustada ka vastupidine olukord – st olukord, kus kestlikkusvandeaudiitori kutse võetakse ära või kaob. Arvestades, et seaduse kohaselt on tegemist eraldi kutsetega, kuigi kestlikkusvandeaudiitori kutse eeldab finantsvandeaudiitori kutse olemasolu, oleks oluline üheselt selgitada, et kestlikkusvandeaudiitori kutse äravõtmine ei too automaatselt kaasa finantsvandeaudiitori kutse äravõtmist.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.
5	<p>Kolmandate riikide erisuse käsitluses viidatakse üksnes audiitorettevõtjatele, samas näeb AudS § 11 ette regulatsiooni ka vandeaudiitorite kohta eraldi. Sellest tulenevalt palume täpsustada, kas kavandatud erisus on mõeldud hõlmama üksnes audiitorettevõtjaid või ka kolmandatest riikidest pärit vandeaudiitoreid. Tähelepanu vajab seejuures ka mõisteline selgus, kuna audiitorettevõtja tähendus on seaduses kitsam ja praegune sõnastus võib tekitada tõlgendamisriski.</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud.
6	<p>Täpsustamist vajab eelnõus esitatud § 2 lõikes 6 (AudS-i lisatav § 185⁴ „Kolmanda riigi audiitorettevõtja registreerimise erand“) toodud sõnastus. Sätte algus „Kolmanda riigi audiitorettevõtja, kes ei vasta käesoleva seaduse §-s 30¹, § 77 lõikes 1 ja § 158 lõikes 1 sätestatud nõuetele, kuid kes esitab kestlikkusaruande vandeaudiitori aruande majandusaastate kohta...“ võimaldab tõlgendust, et regulatsioon hõlmab kõiki kolmanda riigi vandeaudiitoreid, kes ei kuulu §-s 30¹</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud.

	<p>nimetatute hulka. Audiitorkogu hinnangul ei ole see kooskõlas sätte eesmärgiga. Meie arusaama kohaselt peaks nimetatud erand olema piiratud nende kolmanda riigi audiitorettevõtjatega, kes annavad kindlust kolmanda riigi äriühingu kestlikkusaruandele juhul, kui selle äriühingu emiteeritud väärtpaberid on võetud kauplemisele Eesti reguleeritud väärtpaberiturule. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täpsustada sätte sõnastust selliselt, et selle kohaldamisala oleks üheselt arusaadav ning väldiks laiendavat tõlgendust kõigile kolmanda riigi audiitorettevõtjatele.</p>		
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda			
7	<p>Kestlikkusaruandluse esitamise kohustus Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt on edaspidi kestlikkusaruande koostamise ja esitamise kohustus üksnes raamatupidamiskohustuslasel, kelle müügitulu aruandeaastale eelneval aastal on üle 450 000 000 euro ja keskmise töötajate arv majandusaasta jooksul üle 1000 töötaja. Kaubanduskoda toetab seda muudatust, sest see võimaldab vähendada ligikaudu 300 Eesti ettevõtja töökoormust ja kulu. Kui kehtiva seaduse kohaselt on kestlikkusaruandluse esitamise kohustus ligikaudu 300 suurettevõtjal ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtjatel, kes on börsil noteeritud, siis muudatuse jõustudes on see kohustus ligikaudu kümnel ettevõtjal.</p>	Teadmiseks võetud	
8	<p>Kaitstud ettevõtja kaitseklausel Eelnõu § 1 punkti 5 kohaselt võib kaitstud ettevõtja kestlikkusaruandjale kestlikkusaruande koostamiseks vajaliku teabe esitamisel piirduda Euroopa kestlikkusaruandluse vabatahtliku standardi kohase teabega. Lisaks on eelnõu § 1 punktis 14 (raamatupidamise seaduse § 61³ lg 8) kirjas, et olenemata lepingulistest ja lepinguvälistest kokkulepetest ei nõua kestlikkusaruandja kaitstud ettevõtjalt vabatahtlikus kestlikkusaruande standardis sätestatud teabest rohkema teabe esitamist. Kaitstud ettevõtja on eelnõu § 1 punkti 2 (raamatupidamise seaduse § 3 punkt 9⁵) kohaselt kestlikkusaruandja väärtusahelas olev raamatupidamiskohustuslane, kelle keskmine töötajate arv eelmisel aruandeaastal ei ületanud 1000 töötajat. Kaubanduskoda peab väga positiivseks, et eelnõusse lisandub kaitseklausel, mis piirab teabe hulka, mida kestlikkusaruande koostaja võib oma väärtusahelasse kuuluvatelt ettevõtjatelt nõuda. See aitab tagada, et kestlikkusaruande koostaja ei nõua ettevõtjatelt ebaproportsionaalses mahus kestlikkusteavet. Seega muudatuse tulemusena väheneb kestlikkusaruande koostaja väärtusahelasse kuuluvate ettevõtjate koormus.</p>	Teadmiseks võetud	

	<p>Kaitseklausel annab selguse ja kindlustunde ka kestlikkusaruande koostajale, sest eelnõu § 1 punkti 14 (raamatupidamise seaduse § 61³ lg 9) kohaselt loetakse kestlikkusaruandjale väärtusahelat puudutava teabe esitamise kohustus täidetuks ka juhul, kui see teave esitatakse vabatahtliku kestlikkusaruande standardis nõutu ulatuses.</p>		
9	<p>Erandid kestlikkusteabe avalikustamata jätmiseks</p> <p>Eelnõu § 1 punkt 8 võimaldab kestlikkusaruandjal jätta teatud teabe kestlikkusaruandes avaldamata. Selleks peab kestlikkusaruandja avaldama, et ta kasutab erandit, ja hindama teabe esitamata jätmise põhjendatust igal aruandekuupäeval. Eelnõu kohaselt võib kestlikkusaruandja jätta avalikustamata teabe, mis kahjustaks oluliselt konsolideerimisgrupi äriseisundit; ärisaladuseks oleva teabe intellektuaalse kapitali, intellektuaalomandi, oskusteabe, tehnoloogilise teabe või innovatsiooni tulemuste kohta; salastatud teabe, mis ei ole seotud ärilise kahju ega ärisaladusega, kuid mida tuleb kaitsta loata juurdepääsu või avalikustamise eest; teavet, mis kahjustaks füüsiliste isikute privaatsust või füüsiliste või juriidiliste isikute turvalisust.</p> <p>Kaubanduskoda toetab erandi kehtestamist, mille kohaselt on kestlikkusaruandjal teatud juhtudel lubatud jätta osa teavet kestlikkusaruandes avaldamata. See on vajalik nii ärisaladuse kaitseks kui ka näiteks julgeoleku tagamiseks.</p>	Teadmiseks võetud	
10	<p>Kestlikkusaruande koostamise kohustuse kohaldumine</p> <p>Eelnõu § 1 punkti 15 kohaselt on suurettevõtja ja VKE, kes on audiitortegevuse seaduse § 13 lõike 1 punktis 1 nimetatud avaliku huvi üksus, kohustatud esitama kestlikkusaruande ning laskma teha audiitorkontrolli ka aruandeperioodi kohta, mis lõpeb hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril.</p> <p>Kaubanduskoda teeb ettepaneku muuta viidatud sätte sõnastust selliselt, et ettevõtjad, kel on praegu kestlikkusaruande ja audiitorkontrolli kohustus, ei pea esitama kestlikkusaruannet 2026. aasta kohta, kui ettevõtja müügitulu aruandeaastale eelneval aastal on kuni 450 000 000 eurot või keskmine töötajate arv majandusaasta jooksul kuni 1000 töötajat.</p> <p>Ettepaneku elluviimisel vabaneksid 2026. aasta kohta koostatava kestlikkusaruande koostamise kohustusest ettevõtjad, kel ei ole seda kohustust enam 2027. aasta kohta. Selline lahendus on ka kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi (EL) 2026/470 artikli 3 lõikega 1c.</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on ettepaneku kohaselt muudetud.

	<p>Mööname, et kestlikkusaruande kohustusega ettevõtjad on juba teinud ettevalmistusi 2026. aasta kohta koostatava kestlikkusaruande koostamiseks, kuid Kaubanduskoja ettepaneku elluviimisel on ettevõtjatel võimalik valida, kas jätta kestlikkusaruande koostamine pooleli ja loobuda audiitorkontrollist või viia alustatud tegevus lõpuni. Seega saaks iga ettevõtja valida endale sobiva lahenduse. Riik ei peaks seda valikut ettevõtjalt ära võtma.</p>		
11	<p>Muuta ja sõnastada eelnõu § 1 punktid 15 ja 16 järgmiselt:</p> <p>„15) paragrahvi 62 lõikes 18 asendatakse tekstiosa „aruandeperioodidele, mis algavad 2024. aasta 1. jaanuaril või hiljem“ tekstiosaga „aruandeperioodidele, mis algavad 2024. aasta 1. jaanuaril ja lõpevad hiljemalt 2025. aasta 31. detsembril“;</p> <p>16) paragrahvi 62 lõige 19 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:</p> <p>„(19) Käesoleva seaduse § 24 lõiget 2 kohaldatakse käesoleva seaduse § 24 lõikes 2 ja § 31 lõikes 4 nimetatud raamatupidamiskohustuslase aruandeperioodidele, mis algavad 2026. aasta 1. jaanuaril või hiljem.“;</p> <p>Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekuga arvestada. Lisaks peame oluliseks, et eelnõu menetlus toimuks kiireloomuliselt, et eelnõus sisalduvad muudatused jõustuksid võimalikult kiiresti.</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on vastavalt muudetud.
Eesti Raamatupidajate Kogu			
12	<p>Täpsustada 2026. majandusaasta kohaldumist</p> <p>Palume eelnõu rakendussätteid ja seletuskiri omavahel kooskõlla viia küsimuses, kas ettevõtjatel, kelle kestlikkusaruande koostamise kohustus eelnõu tulemusel ära langeb, säilib kohustus koostada kestlikkusaruanne 2026. majandusaasta kohta või mitte. Seletuskirjast jääb mulje, et eesmärk on anda ettevõtjatele kindlus, et nad ei pea 2026. aasta 1. jaanuaril või hiljem algava majandusaasta kohta kestlikkusaruannet koostama ega selle audiitorkontrolli tellima. Samas võib rakendussätete sõnastusest järeldada, et teatud senised kohustused kohalduvad veel aruandeperioodidele, mis lõpevad hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril. Raamatupidajate, ettevõtjate ja audiitorite jaoks on see üks olulisemaid praktilisi küsimusi, sest aruandlusprotsessi, andmekogumise ja audiitorkontrolli ettevalmistamisega alustatakse oluliselt enne aruande esitamise tähtaega. Seetõttu palume sõnastada üheselt, millistele majandusaastatele uus kohaldamisala kehtib ja</p>	Arvestatud	Seondub Kaubandus-Tööstuskoja märkustega 14 ja 15. Eelnõu ja seletuskirja on vastavalt muudetud.

	millistele aruandeperioodidele kohaldub varasem regulatsioon.		
13	<p>Lisada praktiline juhised kaitstud ettevõtjate kohta</p> <p>Palume kaaluda seletuskirja täiendamist või eraldi juhendmaterjali koostamist kaitstud ettevõtja staatuse ja väärtusahela teabenõuete kohta. Praktikas tekib raamatupidajatel ja ettevõtjatel vajadus hinnata, millal võib ettevõtja tugineda kaitstud ettevõtja staatusele, kuidas seda kinnitada ning millises ulatuses võib kestlikkusaruandja teavet küsida. Eesti Raamatupidajate Kogu hinnangul oleks vajalik lihtne praktiline juhised või vorm, mille abil väärtusahelas olev ettevõtja saab kinnitada, et tema keskmine töötajate arv eelmisel aruandeaastal ei ületanud 1000 töötajat. Samuti peaks juhised selgitama, et kestlikkusaruande koostamiseks ei pea kaitstud ettevõtja esitama vabatahtlikus kestlikkusaruandluse standardis sätestatust ulatuslikumat teavet.</p>	Mittearvestatud	Eelnõus ja direktiivis on mõiste “kaitstud ettevõtja” üheselt defineeritud ja see staatus sõltub ainult ühest suurusest, milleks on töötajate arv (kuni 1000 töötajat). Sellekohane info on iga ettevõtja kohta lihtsasti leitav nii äriregistrist kui majandusaasta aruandest.
14	<p>Täpsustada vabatahtliku kestlikkusaruandluse õiguslikku tähendust</p> <p>Toetame vabatahtliku kestlikkusaruandluse standardi kasutamise võimalust ettevõtjatele, kellele kohustuslik kestlikkusaruandlus ei kohaldu. Samas palume seletuskirjas selgemalt märkida, et vabatahtliku standardi kasutamine ei too iseenesest kaasa kestlikkusaruande audiitorkontrolli kohustust ega laiendada majandusaasta aruande kohustuslikku sisu ettevõtjatele, kellele raamatupidamise seaduse § 24 lõikes 2 sätestatud kohustus ei kohaldu. 3 Selline täpsustus on vajalik, et vältida olukorda, kus vabatahtlik aruandlus muutub krediidiandjate, suurettevõtjate või muude turuosaliste praktika kaudu sisuliselt kohustuslikuks ilma selge õigusliku aluseta.</p>	Mittearvestatud	Mõiste “vabatahtlik” tähendus on ühene ja usutavast on see igale ettevõtjale piisavalt arusaadav – keegi ei saa sundida ettevõtjat koostama vabatahtlikku kestlikkusaruannet, kui ta seda ise ei soovi. Eestis kehtib tehinguvabadus ja see, mida tehinguosalised lepingus teineteiselt nõuavad, samuti see, millega vastaspool nõustub või mitte, jääb ka edaspidi tehinguosaliste eneste vabatahtlikuks valikuks.
15	<p>Tagada jõustumisel selge kommunikatsioon ettevõtjatele ja raamatupidajatele</p> <p>Eelnõu muudatused mõjutavad otseselt raamatupidajate nõustamispraktikat. Seetõttu peame vajalikuks, et seaduse jõustumisel avaldataks praktiline kokkuvõte, mis selgitab vähemalt järgmist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) millistele ettevõtjatele kestlikkusaruande koostamise kohustus edaspidi kohaldub; 2) millistele ettevõtjatele kohustus enam ei kohaldu; 3) kuidas käsitleda 2025. ja 2026. majandusaastat; 4) millised õigused on kaitstud ettevõtjal väärtusahela teabenõuetele vastamisel; 	Teadmiseks võetud	

	5) millal kohaldub kestlikkusaruande märgistamise kohustus; 6) millal on vabatahtlik kestlikkusaruandlus võimalik ja millal see ei ole kohustuslik.		
16	Eelnõu on eesmärgilt ja üldsuunalt põhjendatud ning toetatav. Eelnõu aitab vähendada ebaproportsionaalset halduskoormust, suurendada õigusselgust ning vältida aruandluskohustuse ülekandumist väiksematele ettevõtjatele ulatuses, mis ei oleks nende suurust ja haldusvõimekust arvestades proportsionaalne. Samas palume eelnõu ja seletuskirja täiendada eespool nimetatud täpsustustega, et tagada muudatuste ühetaoline mõistmine ja praktiline rakendatavus.	Teadmiseks võetud	
Eesti Tööandjate Keskliit			
17	Toetame eelnõu ja peame seda õigeaegseks ning vajalikuks sammuks ettevõtjate halduskoormuse vähendamisel ja konkurentsivõime tugevdamisel. Toetame eelnõu eesmärki ja ülesehitust. Direktiivi (EL) 2026/470 ülevõtmine, millega kestlikkusaruandluse kohustus piiratakse suurettevõtjatega, kelle müügitulu ületab 450 miljonit eurot ja keskmine töötajate arv on üle 1000, muudab aruandluse proportsionaalsemaks ning keskendub ettevõtjatele, kelle mõju keskkonnale ja ühiskonnale on suurim. Senine regulatsioon oleks toonud aruandluskohustuse paljudele Eesti ettevõtetele, kelle jaoks selle täitmise kulu oleks olnud ebaproportsionaalselt suur võrreldes saadava teabe väärtusega. Toetame eelnõu kiireloomulist menetlemist. Kuna kestlikkusaruande ettevalmistus algab tavapäraselt mitu kuud enne aruandeperioodi lõppu, vajavad ettevõtjad, kellelt kohustus eelnõu kohaselt ära langeb, võimalikult kiiret õigusselgust, et vältida 2026. aastal või hiljem algava majandusaasta osas tarbetuid aruandlus- ja auditeerimiskulusid. Õigeaegne vastuvõtmine on otseses ettevõtjate huvides.	Teadmiseks võetud	